

דעות אחרונות

3.4.2012

בני דון-יחיא • זוגיות בשרה לפסח

חייב אדם לראות לא רק את עצמו

ממצרים". רבים מקיימים רק את המילים הראשונות – "חייב אדם לראות את עצמו". אך אם צד א' וצד ב' יבינו שהם שני הצדדים של אותו מטבע ווגי, פחות ילדים ייפגעו מגירושין פזיזים.

עומק המשפט "בכל דור ודור" טמון בהזדהות שלנו עם אבוי תינו, שעברו את פרעה ויצאו מעול העברות. החוויה הפסיכולוגית שההגרה מבקשת להנחיל היא זו של הערגה לחירות, "שלא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים, אלא אף אותנו גאל עמהם". בנוסח עתיק של ההגרה, שלא מקובל לקוראו, כתוב: "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יוצא ממצרים". יוצא עכשיו, יום-יום. פרופ' אסא כשר כתב כי הנוסח הזה מציב בפנינו אתגרי: לצאת מהמצרים המשעבדים – כוח, כסף, כבוד. מי שמצליח בכך, יצליח יותר גם בנישואיו.

לעניין זה חביב הפירוש הבא למשל ארבעת הבנים: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול (שראשי התיבות שלהם חרות): הארבעה הם אחד. בכל אדם מצוי שילוב של רביעיית הבנים, והשאיפה היא להתנער מהבוקי הרשע, לגלות פחות תמימות, לשפר את התקשורת ולהיות יותר חכמים. וחכם הוא חכם הלב, מי שהאינטליגנציה הרגשית שלו אינה פחותה מהשכלית.

כאשר איש ואישה מתאחדים בבית הנישואין, הרבה ניגודים מפרכסים ביניהם, כמו באלה שבארבעת הבנים. אולי גם בשל כך מצווה ההגרה לכרוך את המצה עם המרור: את הרבש והעור קץ, המר והמתוק, הביחר והלחוד. לכך עשויות לסייע המילים מפסקת הפתיחה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו". "היא" אינה רק עקרת הבית העומדת שעות על רגליה להכנת החג, כשבי זוגיות נכונה – בעלה לצרה. "היא" היא גם המשימה שראוי כי תעמוד מול עיניהם של בני הזוג בעת אכילת המצה בליל הסדר, כמצע שיאפשר להם לחוג עם ילדיהם עוד לילות סדר משותפים רבים.

עורך בני דון-יחיא הוא מומחה לגירושין. ספרו החדש, "תורת היחסים", יצא באחרונה לאור

כולם רוצים להיות נשואים, אבל לא 24 שעות ביממה. איך שומרים על הזוגיות בתוך הסתירה הזאת? דווקא בהגרה של פסח ישנם טיפים אחדים לכך.

המילה "אחר" מופיעה בהגרה בתדירות גבוהה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו", "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה – אחד חכם" וכו', "חד (אחד) גריא", ובסיום: "אחד מי יודע". "אחר" בגימטריה שווה 13, ו"13 זה "אהבה". אולי רמז לכך שאהבת הזולת מתחילה מאהבת האחד. האוהב את עצמו ייטיב לקיים את הציווי "ואהבת לרעך כמוך". זוג מורכב מאחד ועור אחד (ורצוי בלי עור"ד ביניהם), אבל כרי להרחיק את מועד התפוגה של הזוגיות מומלץ לשמור גם על האחר הנפרד. פסיכולוגים ממליצים על נפרדות מסוימת בתוך התא הזוגי. "הוא לא נתן לי מספיק ספייס", הוא משפט שמרשמע תכופות.

כשאישה ואישה נישאים, הרבה ניגודים מפרכסים ביניהם. אולי גם בשל כך מצווה ההגדה לכרוך את המצה עם המרור: את הדבש והעוקץ, המר והמתוק, הביחד והלחוד

איך מיישבים את פרדוקס הזוגיות, כניסוחו המבריק של נתן זך: "אהבתי אותה בלי תנאים וגבולות, ולכן היינו שניים"? כיבוד הדדי של המרחב הפרטי חיוני לזוגיות משופרת. שנינו ביחד וכל אחד לחוד – ונרמה שזוהו הבסיס ליחסים בריאים אריכי נגן. אבל מהם הגבולות ל"לחוד"? המפתח נמצא אולי במשפט נוסף בהגדה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא